

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Nc/3/2022
Identifikačné číslo spisu:	1519202715
Dátum vydania rozhodnutia:	06.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1519202715.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci oprávneného (otca): W.. W. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. č. XX, XXX XX J., proti povinnej (matke): W.. E. T.W., nar. XX.XX.XXXX, bytom Ž. č. X, XXX XX J., zastúpenej JUDr. Máriou Peráčkovou, nar. 13.11.1948, bytom 089 01 Belejovce č. 9, s adresou na doručovanie: Hrušková č. 21, 831 06 Bratislava, o výkon rozhodnutia upravujúceho styk rodičov k maloletým deťom: 1) D. T., nar. XX.XX.XXXX, 2) Y. T., nar. XX.XX.XXXX, obe deti bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom Vázovova č. 7/A, 816 16 Bratislava, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 2Em/4/2019, o námietke zaujatosti vznesenej oprávneným voči sudcom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 18CoE/119/2022, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Bratislave JUDr. Boris Tóth, JUDr. Paulína PachEROVÁ a JUDr. Ľubica Broušková nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 18CoE/119/2022.

Odôvodnenie

1. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) bola doručená námietka zaujatosti podaná oprávneným (otcom), ktorou o. i. namietal vo výrokovej časti tohto rozhodnutia označených sudcov senátu 18CoE Krajského súdu v Bratislave. Vo vzťahu k uvedeným sudcom, ale aj k všetkým sudcom a vedeniu Krajského súdu v Bratislave a Okresného súdu Bratislava V namietal porušovanie ľudských práv a týranie maloletých detí, porušovanie zákona, bránenie v rovnocennej starostlivosti a vo výchove, marenie spravodlivosti, zasahovanie do nezávislosti súdu, falšovanie spisov, porušovanie náhodného prideľovania vecí, prieťahy v konaní, nečinnosť, amaterizmus, neodbornosť, či neznalosť legislatívy.

2. Dôvodom pre pochybnosť o nezaujatosti JUDr. Borisa Tótha mala byť jeho úmyselná nečinnosť vo vzťahu k námietkam zaujatosti podaným oprávneným, odmietnutie nahliadnutia do spisu, údajné falšovanie spisov, porušovanie náhodného prideľovania vecí a zanedbávanie jeho zákonnej povinnosti predsedu Krajského súdu v Bratislave v disciplinárnej rovine voči sudcom uvedeného súdu. Vo vzťahu k namietanej zaujatosti sudkyne JUDr. Paulíny PachEROvej oprávnený uviedol, že táto opomenula konať o

námietke zaujatosti, keď rozhodovala v jeho veci ako členka senátu 11CoP, mala sa dopustiť falšovania spisu a zbytočnými úkonmi spôsobovala prieťahy v konaní. Výššie menovaní sudcovia mali v predchádzajúcich veciach oprávneného spôsobiť prieťahy v konaní o troch neodkladných opatreniach, troch návrhoch na výkon rozhodnutia a dvoch odvolaniach. Namietal aj ich subjektívnu zaujatosť, nadržovanie povinnej (matke) pri rozhodovaní v predchádzajúcich veciach, nepriateľský vzťah sudcov k maloletým deťom a k oprávnenému ako otcovi z dôvodu jeho rodovej príslušnosti. Poukázal pritom na nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 24/05, III. ÚS 47/05 a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

3. K okolnostiam uvádzaným oprávneným v uplatnenej námietke zaujatosti sa vyjadrili namietaní sudcovia. Všetci traja uviedli, že sa vo veci necítia byť zaujatí, nemajú pomer k veci, k účastníkom konania, ani ich právnych zástupcom a žiadneho z účastníkov konania nepoznajú.

4. Najvyšší súd ako súd Krajskému súdu v Bratislave nadriadený [§ 54 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)] vec prejednal a dospel k záveru, že podmienky vylúčenia zákonných sudcov z prejednávania a rozhodovania veci neboli naplnené.

5. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti sudcov Krajského súdu v Bratislave len vo vzťahu k tým jeho sudcom, ktorí majú ako zákonní sudcovia rozhodnúť vo veci vedenej pod sp. zn. 18CoE/119/2022.

6. Podľa čl. 48 ods. 1 veta prvá Ústavného zákona č. 460/1992 Zb. z 1. septembra 1992 v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavy“) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

7. V zmysle § 49 ods. 1 C. s. p. je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

8. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu (veci), k nezaujatému prístupu k stranám (účastníkom), ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktoré sú z hľadiska vylúčenia sudcu považované za právne relevantné. Týmito skutočnosťami sú právne významné vzťahy sudcu, a to jeho vzťah: a/ k sporu (veci), v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu (účastníkom konania), ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu (účastníkom konania), ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní.

9. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanom spore (veci) alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu (účastníkom konania), ich zástupcom, alebo osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej mozgnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

10. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania, buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 C. s. p.) alebo na návrh strany (§ 52 C. s. p.). Obsahom práva na prerokovanie sporu (veci) pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu (veci) pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie sporu nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu (veci) pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

11. Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až 58 C. s. p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady,

podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 ústavy). Treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno iba výnimočne a zo závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. V zásade platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a so zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmazení hroziaceho rizika, že by v spore mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Pri posudzovaní týchto dôvodov v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu judikatúru ESLP a ústavného súdu a napokon aj na závery, ku ktorým dospela doterajšia súdno-aplikačná prax najvyššieho súdu.

12. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávaniu sporu, k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania veci.

13. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokovania a rozhodovania vecí), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, stranám, ich zástupcom či osobám zúčastneným na konaní, dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08). Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilegiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému.

14. Nezávislosť je najdôležitejšia vec justície. Nezávislosť súdnej moci je prejavom jej funkčnosti. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojítm významom, a to jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej

moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, nezávislosť vo vzťahu k vedeniu a kolektívu súdu.

15. Existencia oprávnených pochybností o nestrannosti sudcu závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce, určujúce je to, či sa môže táto obava považovať za objektívne oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

16. Z judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, či sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní disponuje.

17. Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti stranou sporu vznesenej námietky zaujatosti nie je rozhodujúci jej osobný subjektívny názor, domnienka alebo úvaha. Nemožno preto bez ďalšieho brať na zreteľ len samotné pochybnosti namietajúceho o objektívnom a nestrannom rozhodovaní sudcu, ale vždy treba posúdiť skutočnosti, ktoré viedli k tomu, že strana pochybuje o objektívnosti sudcu. Nadriadený súd môže vylúčiť namietaného sudcu z prejednávania a rozhodovania veci až vtedy, keď je evidentné, že vzťah sudcu nie je stranou len tvrdný, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 49 ods. 1 C. s. p.

18. Sudca je predstaviteľom súdnej moci. Pri výkone svojej funkcie je nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (čl. 144 ústavy, § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu.

19. V danom prípade oprávnený odôvodnil námietku zaujatosti poukazujúc na nepriateľský vzťah sudcov k maloletým deťom a k oprávnenému ako otcovi z dôvodu jeho rodovej príslušnosti. Rovnako namietal ich nesprávny procesný postup a manipuláciu s konaním (nečinnosť, spôsobovanie prieťahov v konaní, falšovanie spisov, porušovanie náhodného prideľovania vecí).

20. Vychádzajúc z uvedených zásad najvyšší súd dospel k záveru, že nemožno prisvedčiť dôvodom námietky zaujatosti uplatnenej oprávneným voči predsedníčke senátu 18CoE Krajského súdu v Bratislave a jeho členom. Samotný názor oprávneného nemôže bez ďalšieho zakladať dôvod pre legitímne obavy z ich nestranného a nezaujatého rozhodovania. Z vyjadrenia predsedníčky senátu 18CoE JUDr. Ľubice Brouškovéj a členov senátu 18CoE JUDr. Borisa Tótha a JUDr. Paulíny Pacherovej vyplýva, že k veci, k účastníkom konania, ani k ich zástupcom nemajú žiaden vzťah, ktorý by ich vylučoval z prejednávania a rozhodovania vecí. Obava (pocit) z nestrannosti nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach, ktoré však predložené podanie nespĺňa. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybností na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí. Dôvodom na vylúčenie sudcu v zmysle § 49 ods. 3 C. s. p. nie sú ani okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti. Toto ustanovenie výslovne vylučuje, aby dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu boli okolnosti spočívajúce v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci. Vzhľadom na uvedené táto námietka nemôže byť sama osebe dôvodom na to, aby najvyšší súd rozhodol o vylúčení sudcov senátu

18CoE.

21. Keďže v danej veci neexistujú dôvody, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o neustrannosti súdneho rozhodovania za účasti oprávneným spochybňovaných sudcov Krajského súdu v Bratislave, najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.